

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Аймедов К.В., Сердюк Н.М.

Одеський національний медичний університет

В статті розглядається поділ технологій навчання на традиційні та нетрадиційні (інноваційні). Аналізуються види новітніх технологій, які використовуються під час фахової підготовки студентів. Досліджується роль новітніх педагогічних технологій у підготовці студентів до професійної діяльності. Визначаються перспективи та особливості впровадження інноваційних технологій навчання у закладах вищої освіти. Зазначається, що інноваційні педагогічні технології потребують подальшого детального аналізу та вивчення в комплексній взаємодії.

Ключові слова: педагогічні технології, новітні педагогічні технології, професійна підготовка студентів, вища освіта, навчальний процес, інновації, інноваційні технології.

Постановка проблеми. Підвищення ролі людського фактора в житті сучасного суспільства, інтеграція зусиль в пошуках оптимального рішення соціальних проблем актуалізують питання підготовки високоосвічених, конкурентоздатних спеціалістів в різних галузях.

Освіта, як одна з найважливіших складових суспільства, з одного боку залежить від процесів, що відбуваються в ньому, реагуючи та відповідаючи стану науково-технічного прогресу, тенденціям розвитку економічної сфери країни, з іншого, безумовно, – впливає на всі процеси та сторони життя, оскільки готує фахівців, розвиває особистість, формує певні життєві погляди. Тому особливі ваги заслуговує сучасний стан впровадження інновацій в освіту нашої країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема становлення і розвитку педагогічних інноваційних технологій привертає увагу багатьох педагогів-науковців. У працях В. Безпалько, В. Бикова, І. Волкова, Т. Дмитренко, А. Нісімчука, О. Падалки, Г. Селевко, В. Сластьоніна, О. Смолюка, І. Підласого, Ю. Турчанинної, О. Шпака можна виділити визначення сутності педагогічної технології та її структуру. Так В. Безпалько, звертаючись до поняття «педагогічної технології», називає її «змістовною технікою реалізації навчального процесу [2, с. 27]».

Докладна характеристика педагогічних інноваційних технологій як системи засобів, методів організації та управління навчально-виховним процесом здійснюється також і зарубіжними вченими. Проблеми інновацій досліджують сербський педагог К. Ангеловські та англійські й американські педагоги Х. Барнет, Д. Гамільтон, Н. Грос, У. Кінгстон, Н. Лагервей, М. Майлз, А. Хаберман, Р. Хейвлок та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз педагогічної та психолого-педагогічної літератури актуалізує доцільність виділення ролі інноваційних технологій у підготовці студентів вищих навчальних закладів. Проте необхідно зазначити, що не вистачає комплексного системно-діяльнісного підходу щодо втілення інноваційних технологій в педагогічний процес вищої школи.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження ролі новітніх педагогічних технологій у підготовці студентів вищої школи, а також особливості їх активного впровадження в освітній системі.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи технології навчання, які використовуються у вищих навчальних закладах, відмічаємо їх розподіл на дві групи, які називаємо традиційними та нетрадиційними (інноваційними).

У системі вищої освіти виділяємо такі інноваційні технології: інновації в змісті вищої освіти, інновації

в педагогічному процесі, інновації в організаційних структурах вищої освіти, інновації в діяльності та відносинах між викладачами і студентами, інновації і сфері освітніх послуг, інновації в галузі міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів [3].

Розглядаючи питання розвитку інноваційних освітніх процесів, активно використовують термін «інноваційне навчання». Йдеться про навчання, яке ґрунтується на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості [3].

Інноваційне (лат. innovatio – оновлення, зміна) навчання – зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

Розглянемо інноваційні педагогічні технології, які дозволяють вдосконалити освітню систему ВНЗ та оновити фахову підготовку студентів.

В процесі професійної підготовки студента необхідно звернути особливу увагу на підвищення його творчого потенціалу, що в свою чергу сприятиме формуванню конкурентоздатного спеціаліста, який може відповісти на виклики часу.

Одним із основних засобів досягнення поставлених завдань є технологія проблемного навчання.

Суть проблемного викладу знань викладачем полягає в тому, що замість передачі готових положень (правил, законів) науки викладач повідомляє фактичний матеріал, дає його опис на фоні систематично створених їм проблемних ситуацій, постійно спонукає студентів до часткової або повної самостійної пізнавальної діяльності з установами й вирішенням навчальних проблем.

Технологія проблемного навчання включає п'ять етапів вирішення проблеми:

- поява відчуття складності проблеми;
- виявлення її та визначення;
- представлення можливого рішення; виявлення шляхом положень імовірних рішень;
- подальше спостереження й експерименти, які призводять до прийняття або відхилення прийнятого допущення, тобто до висновку, що має позитивне чи негативне рішення.

Вирішення проблеми здійснюється за допомогою чотирьох основних етапів:

- підготовка особистості та намагання розв'язати проблему;
- інкубація – період «визрівання» рішення;
- миттєвий спалах ідей-рішення;
- верифікація – перевірка результативності рішення та уточнення нової ідеї.

Для ефективного втілення проблемного навчання необхідно системно використовувати завдання проблемного типу. Метою цих завдань є сформулювати у студентів такі вміння:

- формувати проблему;
- будувати гіпотезу;
- планувати систему дій, спрямованих на вирішення завдання;
- актуалізувати наявну інформацію;
- здійснювати реконструкцію відомої інформації;
- контролювати хід розв'язання завдання;
- аналізувати й обговорювати результати;
- виправляти помилки, допущені під час розв'язання завдання;
- здійснювати пізнавальний процес в умовах нової ситуації;
- застосовувати загальнонаукові та конкретні методи дослідження [1, с. 67].

Ще одним прикладом упровадження новітніх педагогічних технологій у вищому навчальному закладі є модульна технологія, яка в сучасному своєму вигляді була запропонована американськими педагогами Дж. Расселом і С. Постултайтом. За основу цієї технології було взято принцип автономних змістовних одиниць – «мікрокурсів». Ідея «мікрокурсів» полягала в можливості об'єднуватися між собою в межах однієї або декількох програм.

Методика «мікрокурсів» була реалізована вперше в університеті імені Д. Пердью, а з часом отримала поширення в інших навчальних закладах США. На її основі з'явилися нові модифікації: «навчальний пакет», «уніфікований пакет», «концептуальний пакет», «пакет пізнавальної діяльності», «пакет індивідуалізованого навчання», які, узагальнюючи педагогічний досвід, сформулювали єдине поняття, – «модуль», що дало назву модульній технології навчання.

Починаючи з 90-х рр. модульна технологія навчання поширилася і в Україні, істотно збагативши концепцію модульного навчання та розкривши її нові можливості.

У модульній системі відбулася своєрідна еволюція форм, серед яких виділяють модульно-розвивальну, модульно-кредитну, модульно-проектну або модульно-рейтингову.

Використання модульної системи дозволяє сформувати у майбутніх фахівців активність, самостійність, конкурентоздатність, прагнення до самовдосконалення, тобто такі якості, які допоможуть в професійній реалізації.

Невід'ємною частиною сучасного суспільства є широке використання інформаційного ресурсу в умовах функціонування всесвітньої інформаційної мережі, яка дозволяє забезпечити доступ до інформації без будь-яких перешкод та обмежень.

В зв'язку з цим, серед педагогічних технологій, поширених у вищих навчальних закладах, чільне місце займають інформаційні технології.

Використання інформаційних технологій дозволяє впливати на розвиток особистості, інтегруючи її у світову спільноту. Широке розповсюдження технологій мультимедія та Інтернету дозволяє використовувати інформаційні технології як засіб спілкування та виховання.

В процесі використання інформаційних технологій студенти вдосконалюють навички роботи з текстом, створення графічних об'єктів, баз даних, використання електронних таблиць.

Доступність глобальних інформаційних баз дає можливість студенту вчитися використовувати різноманітну інформацію, аналізувати її, що, безсумнівно, розширює світогляд та сприяє професійному становленню.

Використання інформаційних технологій підвищує мотивацію навчання та стимулює пізнавальний інтерес, підвищує ефективність самостійної роботи.

Необхідно пам'ятати, що інформаційні технології можуть стати основними інструментами у сфері освітньої, навчальної та творчої діяльності студентів, а також подальшої професійної діяльності.

Використовуючи інформаційні технології, викладач зобов'язаний прагнути до реалізації всіх потенціалів особистості: пізнавального, морального, творчого, комунікативного й естетичного. Для того, щоб ці потенціали були реалізованими на досить високому рівні, потрібна педагогічна компетентність у галузі інформаційних технологій.

Інформаційні технології становлять методичне обґрунтування побудови педагогічного змісту комп'ютерної програми, так було створено мережу різноманітних комп'ютерних навчальних програм, серед яких основними є комп'ютерний підручник, контролюючі та ігрові програми [4, с. 98].

Педагогічну основу автоматизованої навчально-контролюючої програми становлять різноманітні тестові завдання.

В зв'язку з тим, що інформація в сучасному світі швидко втрачає актуальність, викладачеві необхідно постійно оновлювати матеріали навчально – методичного комплексу, залучати до цієї роботи студентів, що ще в більшій мірі сприятиме мотивації навчального процесу.

Інноваційні технології часто є комбінацією кількох технологій, що дозволяє здійснювати комплексне оновлення освітнього процесу.

Комбінація, наприклад, двох новітніх технологій (інформаційної та модульної) створює інноваційну технологію, яка з одного боку надає комп'ютерну підтримку навчання (інформаційна технологія), а з іншого – забезпечує індивідуалізацію навчання (модульна технологія).

Комбінація технологічних процесів у вигляді нової інформаційної та модульної технології сприятиме створенню технології, яка отримала назву «інформаційно-модульна». Її мета полягає в оновленні навчально-виховного процесу вищого навчального закладу.

Інформаційно – модульна технологія дозволяє активно використовувати дистанційне навчання, що базується на використанні широкого спектра різноманітних інформаційних, технологічних та технічних засобів, які дозволяють побудувати навчальний процес без урахування місця та часу.

До найважливіших рис дистанційного навчання дослідники відносять гнучкість, модульність, паралельність, повноту інформаційного доступу, економічність, технологічність, соціальну інтернаціональність, пізнавальну діагностичність та гуманність.

Комп'ютерні системи навчального призначення надають можливість диференціювати процес навчання, застосовувати індивідуальний підхід, контролювати особистість із діагностикою помилок та здійснювати зворотний зв'язок, забезпечувати самоконтроль і самоперевірку навчально-пізнавальної діяльності; скорочувати час навчання за рахунок виконання комп'ютером складних обчислень; демонструвати візуальну навчальну інформацію; моделювати й імітувати процеси і явища, проводити лабораторні роботи, експерименти й дослідження в умовах віртуальної реальності; прищеплювати вміння приймати рішення тощо.

Таким чином, інформаційно-модульна технологія посідає гідне місце в загальній системі педагогічних технологій.

Висновки і пропозиції. Отже, у статті розглянуто деякі інноваційні педагогічних технологій, які використовуються у професійній підготовці студентів вищих навчальних закладів у навчально-виховному процесі. Зазначимо, що жодну з представлених педагогічних технологій не можна назвати пріоритетною. Вони можуть бути використаними лише в системі, у їх комплексній взаємодії. Тож цінність полягає саме в їх одночасному та суміжному використанні. Під час вибору педагогічної технології необхідно переконатися, що вона гарантує досягнення визначеного рівня навчання та виховання, бути ефективною за результатами, оптимальною щодо часу впровадження, витрат сил та засобів.

Використання інноваційних педагогічних технологій залежить також від майстерності викладача правильно організувати навчальний процес.

Обираючи ту чи іншу педагогічну технологію необхідно пам'ятати про моральний аспект. Мова йде, зокрема, про доцільність використання, екологічність відомих та створених педагогічних технологій.

Інноваційні педагогічні технології – важливий чинник навчально – виховного процесу. Вбачаємо перспективним широке використання інноваційних педагогічних технологій у системі вищої школи. Широкий спектр, багатоваріантність педагогічних технологій зумовлюють необхідність їх подальшого детального аналізу та вивчення в комплексній взаємодії.

Список літератури:

1. Алфімов Д.В. Інноваційна освітня система вищої школи: шляхи відродження / Д.В. Алфімов // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: зб. наук. пр. / Ред. кол. Л.І. Даниленко та ін. – К.: Логос. – 2000. – С. 158-160.
2. Безпалько В.П. Слагаемые педагогической технологии / В.П. Безпалько // М. – 1989. – 180 с.
3. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В.Г. Кремень // К.: Грамота. – 2003. – 216 с.
4. Навроцький О.І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства / О.І. Навроцький // Монографія. – Х.: Основа – 2000. – 240 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка / М.М. Фіцула // Тернопіль. – 1997. – С. 132-143.

Аймедов К.В., Сердюк Н.Н.

Одесский национальный медицинский университет

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация

В статье рассматривается деление технологий обучения на традиционные и нетрадиционные (инновационные). Анализируются виды новых технологий, которые используются во время профессиональной подготовки студентов. Исследуется роль новых педагогических технологий подготовки студентов к профессиональной деятельности. Определяются перспективы и особенности внедрения инновационных технологий обучения в высших учебных заведениях. Отмечается, что инновационные педагогические технологии требуют дальнейшего детального анализа и изучения в комплексном взаимодействии.

Ключевые слова: педагогические технологии, новейшие педагогические технологии, профессиональная подготовка студентов, высшее образование, учебный процесс, инновации, инновационные технологии.

Aymedov K.V., Serduyk N.N.

Odesa National Medical University

USAGE OF INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

Summary

This article discusses the division of learning technologies in traditional and non-traditional (innovative). The types of technologies, which are used in the course of professional training of students are analysed. The role of innovative pedagogical technologies in the preparation of students for professional work is explored. Perspectives and features of introduction of innovative learning technologies in institutions of higher education are identified. It is noted that innovative pedagogical technologies require further detailed analysis and study of complex interactions.

Keywords: pedagogical technologies, the newest pedagogical technologies, professional training of students, higher education, educational process, innovations, innovative technologies.